

Nytt direktiv om bekämpning av aviär influensa

Jordbruksdepartementet

2005-07-01

Dokumentbeteckning

KOM (2005) 171 slutlig

Förslag till rådets direktiv om gemenskapsåtgärder för bekämpning av aviär influensa

Förslag till rådets beslut om ändring av rådets beslut 90/424/EEG om utgifter inom veterinärområdet

Sammanfattning

Kommissionen har presenterat ett förslag till nytt direktiv om bekämpning av aviär influensa (AI) som skall ersätta nuvarande direktiv på området (direktiv 92/40/EEG), samt förslag till ändringar i beslut 90/424/EEG om utgifter inom veterinärområdet.

Bakgrund till förslaget är bl.a. de senaste årens stora utbrott av aviär influensa i Sydostasien och inom EU. I Sydostasien har flera dödsfall bland människor inträffat och många forskare menar att okontrollerade utbrott av aviär influensa kan leda till en världsomfattande influensaepidemi (s.k. pandemi) genom att viruset kan förändras och anpassa sig till människor.

Nu gällande direktiv om gemenskapsåtgärder för bekämpning av aviär influensa omfattar endast högpatogen aviär influensa (HPAI), medan kommissionens förslag omfattar samtliga former, dvs. såväl lågpatogen aviär influensa (LPAI) som HPAI.

Föreslagna ändringar i beslut 90/424/EEG om utgifter inom veterinärområdet innebär att medlemsstaterna ersätts från gemenskapen med 50 procent av kostnaderna vid utbrott av HPAI och 30 procent vid utbrott av LPAI.

1.1 Innehåll

Direktivet omfattar åtgärder som skall vidtas av medlemsstaterna vid utbrott av aviär influensa samt föreskriver att medlemsstaterna skall ha rutinmässig övervakning för att upptäcka LPAI-smitta i fjäderfäbesättningar. Eftersom LPAI inte leder till symptom hos djuren är övervakning i form av blodprov nödvändig för att även denna form av aviär influensa skall kunna bekämpas.

Direktivet anger olika åtgärder som skall vidtas vid utbrott av HPAI respektive LPAI:

- Vid utbrott av HPAI skall i likhet med vad som gäller enligt dagens bestämmelser total "stamping out" tillämpas, dvs. samtliga djur i smittade besättningar skall avlivas och destrueras. Djur inom en skyddszon om 3 km får slaktas för livsmedelsändamål och köttet skall antingen värmebehandlas för att döda eventuella virus eller förses med ett kontrollmärke enligt bilaga II till direktiv 2002/99/EG om fastställande av djurhälsoregler för produktion, bearbetning, distribution och införsel av produkter av animalsikt ursprung avsedda att användas som livsmedel ("kryssmärkas"), vilket innebär att det endast får säljas inom den medlemsstat där det slaktats. Undantag från dessa bestämmelser får göras efter beslut enligt kommittéförfarande, dvs. efter beslut i Ständiga kommittén för livsmedelskedjan och djurhälsa.
- Vid utbrott av LPAI skall djuren i den smittade besättningen antingen avlivas och destrueras eller slaktas för att saluföras som livsmedel. Beslut om huruvida djuren skall slaktas eller avlivas skall tas av den behöriga myndigheten i medlemsstaten.

För att skydda människors hälsa föreslås nya bestämmelser för att säkerställa att medlemsstaternas veterinärmyndigheter och folkhälsomyndigheter samarbetar vid påvisad smitta.

Som ett led i bekämpningen föreslås att vaccination kan användas i samband med utbrott för att förhindra smittspridning innan smittan utrotats.

Med anledning av förslaget har kommissionen också presenterat ett förslag till beslut om ändring av rådets beslut 90/424/EEG om utgifter inom veterinärområdet. Enligt nu gällande bestämmelser skall gemenskapen vid utbrott av aviär influensa utbetala 50 procent av den ersättning som medlemsstaterna själva betalar till djurägare för avlivning och destruktion av djur, rengöring och desinfektion av lokaler m.m. Enligt det nya direktivet skall 50 procent utbetalas vid utbrott av HPAI och 30 procent vid utbrott av LPAI. Detta motiveras av kommissionen med att det är önskvärt att kostnaderna för avlivning och destruktion vid LPAI hålls nere genom att köttet i möjligaste mån tillvaratas för konsumtion.

Kommissionens förslag ligger i linje med OIE:s (Office Internationale des Epizooties, Världsgesundhetsorganisationen för djurhälsa) regelsamling, som antogs i maj 2005.

2004/05:FPM74

Direktivet är ett minimidirektiv, vilket medger att medlemsstaterna får föreskriva om strängare bestämmelser nationellt.

1.2 Gällande svenska regler och förslagetets effekt på dessa

Regler om bekämpning av smittsamma djursjukdomar finns i epizootilagen (1999:659). Aviär influensa omfattas av epizootilagen, vilket innebär att sjukdomen skall bekämpas bl.a. genom avlivning och destruktion av djur i smittade besättningar, samt rengöring och desinfektion.

Jordbruksverkets föreskrifter om epizootiska sjukdomar (SJVFS 1999:102) skiljer inte mellan LPAI och HPAI. I Jordbruksverkets föreskrifter om anmälningspliktiga sjukdomar (SJVFS 2002:16) klargörs däremot att enbart HPAI är anmälningspliktig.

För att genomföra det nya direktivet krävs smärre ändringar i epizootilagen avseende bemyndigande att vidta åtgärder vid utbrott, samt ändring av Jordbruksverkets föreskrifter bl.a. så att även LPAI omfattas av anmälningsplikten och för reglering av övervakningen avseende LPAI.

1.3 Budgetära konsekvenser

Övervakning avseende LPAI sker i Sverige sedan 2003 utan att några fall påvisats. Ytterligare kostnader förutses inte för den rutinmässiga övervakning som föreskrivs i direktivet. De årliga kostnaderna för att genomföra direktivets bekämpningsåtgärder kompenseras av de besparingar som görs i samband med att risken för högpåtagliga influensaepidemier minskas.

Sverige har hittills aldrig drabbats av aviär influensa. Någon ökad risk för utbrott av HPAI förutses inte. Däremot är det inte omöjligt att den rutinmässiga övervakningen någon gång i framtiden kan komma att påvisa LPAI, vilket i så fall föranleder åtgärder enligt direktivet. Härmed kan vissa budgetära konsekvenser i form av ökade kostnader för sjukdomsbekämpning eventuellt förutses. Bedömningen är dock mycket osäker.

Genom att medlemsstaterna kan ersättas från gemenskapens budget för bekämpningsåtgärder kommer utbrott i andra länder att budgetärt belasta Sverige genom avgiften till EU. Omfattningen av dessa utgifter går inte att mer exakt bedöma i nuläget men ett omfattande utbrott kan, med de ersättningsregler kommissionen föreslår, leda till stora budgetära konsekvenser.

2.1 Svensk ståndpunkt

Det är angeläget att förhindra spridning av allvarliga smittsamma djursjukdomar som orsakar förluster inom jordbruket och djurlidande. När det gäller zoonoser (sjukdomar och smittämnen som kan smitta mellan djur och människa) finns även folkhälsoskäl för att vidta åtgärder för att förhindra smittspridning.

Sverige är i princip positivt till kommissionens förslag, som syftar till att modernisera och utvidga nuvarande regelverk i enlighet med nya vetenskapliga rön, bl.a. om smittrisker till människor.

Sverige instämmer i att direktivet bör omfatta såväl LPAI som HPAI. Sverige anser dock att de föreslagna åtgärderna vid utbrott av LPAI behöver utvecklas. Slakt av LPAI-smittade djur bör endast komma i fråga om omständigheterna är sådana att riskerna för smittspridning till andra fåglar i samband med själva transporten och slakten bedöms som mycket små, t.ex. i områden med få fjäderfäbesättningar. Annars skall djuren avlivas och destrueras. Sverige anser inte att kött från LPAI-smittade djur fritt bör få cirkulera inom EU, utan anser att sådant kött endast bör få säljas på den inhemska marknaden.

Sverige anser att även artikel 152. 4 (b) skulle kunna åberopas som rättslig grund eftersom direktivet syftar till att skydda både djurhälsa och folkhälsa.

Sverige anser att gemenskapens utgifter för bekämpning av djursjukdomar skall begränsas och stödjer därför de lägre ersättningsnivåer som föreslås för LPAI. Ett stort nationellt finansieringsansvar ger incitament för effektiv bekämpning av djursjukdomar och fördelar kostnaderna på ett rättvist sätt.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Flertalet medlemsstater är i princip positiva till kommissionens förslag och stödjer utvidgningen av övervaknings- och bekämpningsåtgärderna till att även omfatta LPAI. Många medlemsstater har dock angett att man ännu inte tagit slutgiltig ställning till förslaget.

Liksom Sverige anser flera medlemsstater att ytterligare diskussioner behövs gällande hantering och tillvaratagande av LPAI-smittade djur.

Ett stort antal medlemsstater har även angett att gemenskapens ersättning till medlemsstaterna bör vara 50 procent vid utbrott av LPAI liksom vid HPAI.

Utöver Sverige är det även några andra medlemsstater som anser att frågan om den legala grunden bör diskutera vidare.

Vare sig Europaparlamentet, Regionkommittén eller Ekonomiska och sociala kommittén har ännu yttrat sig.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remissbehandlats, men Jordbruksverket har samrått med näringen, som i princip är positiv till förslaget. Från näringens sida har angetts att man inte anser att det är lämpligt att slakta djur i LPAI-smittade besättningar. Detta baseras i huvudsak på att slakterierna inte har logistiska möjligheter att skilja flockar åt vid slakt, vilket krävs för slakt av LPAI-smittade djur där särskilda smittskyddsåtgärder måste vidtas.

3 Övrigt

3.1 Fortsatt behandling av ärendet

Brittiska ordförandeskapet planerar ett möte i rådsarbetsgruppen i september och att frågan ska diskuteras vid ministerrådet senare under hösten 2005.

3.2 Rättslig grund och beslutsförfarande

Artikel 37 i Fördraget om upprättande av Europeiska gemenskapen anges som rättslig grund för förslaget, vilket innebär att beslut om direktivet skall tas av ministerrådet med kvalificerad majoritet.

3.3 Fackuttryck/termer

Aviär influensa (AI): Smittsam sjukdom hos fåglar orsakad av influensa A-virus. Virusets sjukdomsframkallande förmåga kan variera från att vara mild (lågpatogen) till höggradig (högpatogeten). Aviära influensavirus kan spridas till andra djur och människor vid närkontakt med djuren. Symtomen hos människa varierar från lindriga ögoninfektioner till allvarlig sjukdom med dödsfall. Under senare tid har flera humanfall med dödlig utgång rapporterats efter utbrott hos tamfåglar i flera länder i Sydostasien.

Lågpatogen aviär influensa (LPAI): Lågpatogena former av aviära influensavirus. Smittan leder oftast inte till några symtom hos djuren. Vilda fåglar, särskilt migrerande sjöfåglar som ankor och gäss, kan fungera som en reservoar för LPAI-virus, varifrån spridning kan ske till tamfåglar. Vetenskapliga rön har visat att LPAI-virus kan förändras (mutera) och övergå i HPAI.

Högpatogeten aviär influensa (HPAI): Högpatogeta former av aviär influensa. Smittade fåglar blir sjuka och dör.

